

Література

1. Гончаренко С.У. Про якість професійної освіти // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції. – Хмельницький: Авіст, 2007. – С. 50-54.
2. Гуревич Р.С. Теорія і практика навчання в професійно-технічних закладах: Монографія – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 410 с.
3. Петрук В.А. Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі вивчення фундаментальних дисциплін. Монографія – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2006. – 292 с.

Анотація. Моторна Л.В. Компоненти професійної спрямованості навчання природничо-наукових дисциплін у коледжах. У статті автор розкриває основні компоненти професійної спрямованості навчання природничо-наукових дисциплін в процесі підготовки майбутніх фахівців у коледжах та технікумах. Автор визначає наступні компоненти: змістовний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісний, регулятивний.

Ключові слова: коледж, технікум, професійна спрямованість, компоненти професійної спрямованості.

Аннотация. Моторная Л.В. Компоненты профессиональной направленности обучения естественнонаучных дисциплин в колледжах. В статье автор раскрывает основные компоненты профессиональной направленности обучения естественнонаучных дисциплин в процессе подготовки будущих специалистов в колледжах и техникумах. Автор определяет следующие компоненты: содержательный, мотивационно - ценностный, деятельностный, регулятивный.

Ключевые слова: колледж, техникум, профессиональная направленность, компоненты профессиональной направленности.

Summary. Motorna L.V. Components of a professional orientation of teaching science subjects in colleges. In the article the author reveals the main components of a professional orientation of teaching natural-science disciplines in the process of preparing future professionals in colleges and technical schools. The author defines the following components: meaningful, motivational and valuable, and regulations.

Key words: College, technical school, professional orientation, professional orientation components.

І. А. Приходько

викладач

ВКНЗ СОР «Лебединське педагогічне училище ім. А.С. Макаренка»

iprihodko-63@mail.ru

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Демократичний підхід в сучасній освіті сприяє тому, щоб викладачі та студенти стали експертами у використанні різних стратегій і підходів до навчання. Студенти застосовують різні засоби (демонстрації, пошук і дослідження, письмова й усна рефлексія, діалог, презентації, серії робіт з однієї теми, виставки, фотоекспозиції, використання візуальних та аудіозасобів, застосування знань у реальному світі), щоб показати, чому вони навчилися.

Найбільш результативними є технології, які спрямовані на створення особливих відносин між викладачем та студентами, встановлення атмосфери взаємоповаги, довіри та відповідальності. Технології, які надають навчальному процесу діалогічного та демократичного характеру, відносяться до класу інтерактивних.

Застосування інтерактивних технологій у ході лекційного викладу матеріалу передбачає перетворення студента на суб'єкт активного творчого процесу, забезпечення сприятливих психологічних умов для співпраці викладача та студентів, стимулювання пізнавальної активності на занятті та після нього.

За такого підходу неможливо не помітити, що традиційна лекція, у якій переважає репродуктивне сприйняття матеріалу слухачами, відзначається низкою суттєвих вад:

- зазвичай вона має вигляд монологічного інформаційного потоку, розрахованого на неіснуючого "середньостатистичного" студента та байдужого через свою "загальнодоцільність" до потреб конкретного слухача;

- обмін інформацією має переважно односторонній характер: одна сторона займає рецептивну позицію, а друга – викладає проблему, не будучи певною, чи фіксують слухачі причинно-наслідкових зв'язки, чи вихоплюють з неї тільки те, що знаходиться на поверхні;

- зведення навчальної активності аудиторії під час такої лекції до рівня копіювання монологу викладача

за принципом "що встиг, те записав" провокує сприймання теоретичних знань відірвано від їх осмислення та засвоєння;

- зворотній зв'язок з аудиторією здійснюється, як правило, за допомогою мінімально можливих засобів: візуального спостереження за діями студентів, виразом їх очей та облич, спорадичних зауважень тощо[1, 48].

З метою запобігання цим вадам і створення під час лекції сприятливих умов для набуття студентами досвіду демократичної поведінки та комунікативної взаємодії доцільно застосовувати ряд спеціальних прийомів, які стимулюють творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення і базуються на принципі багатосторонньої взаємодії.

По-перше, активного діалогічного характеру лекції надає полемічний виклад, у ході якого викладач, розкриваючи шлях пошуку істини, супроводжує його запитаннями типу «Чому?» (Чому відбувається зміна пір року? На якій підставі? Звідки це впливає? Які аргументи свідчать на користь цього? тощо). Студенти таким чином отримують досвід ведення полеміки.

По-друге, важливо підвищити статус студентських запитань щодо матеріалу лекції. Для цього: а) періодично, а не тільки в кінці лекції, бажано виділяти на занятті кілька хвилин для формулювання студентами своїх запитань; б) переконати студентів, що їхні запитання не здаються викладачеві недоцільними; в) заохочувати самих студентів до відповіді на запитання своїх товаришів тощо.

Варто також практикувати такі прийоми, які допомагали б студентам вести запис лекції. Наприклад, важливо усно, чи записами на дошці, чи за допомогою технічних засобів навчання підкреслювати особливу важливість суттєвих моментів лекції.

Наявність для відкритого доступу у бібліотеці чи кабінеті, інтернеті лекційного файлу, до якого входять структурно-смілова схема лекції, копії роздаткового матеріалу, діаграми, схеми, список рекомендованої літератури, питання для обговорення та самостійного вивчення і т.п. Це з одного боку, створить для студентів сприятливу орієнтовну основу для осмисленого сприйняття викладу замість механічного конспектування, а з другого боку – дасть більше простору для самостійної роботи.

Важливим засобом зворотного зв'язку для лектора є перегляд студентських конспектів після лекції. В результаті такого перегляду викладач може врахувати особливості аудиторії, переглянути деякі звичні для нього прийоми пояснення, ввести нові способи викладу й аргументації, на наступній лекції внести необхідні корективи у попередньо викладений матеріал тощо.

Різноманітні форми навчального спілкування на семінарському занятті для створення демократичного клімату можуть бути поділені на кілька груп:

- а) індивідуально-колективне спілкування;
- б) спілкування в парах;
- в) спілкування в малих групах.

Індивідуально-колективне спілкування передбачає, з одного боку, що від кожного студента очікують почути його особисту точку зору, а з другого боку, – слухачем виступає вся аудиторія і всі присутні висловлюються по черзі. Участь у семінарському занятті безпосередньо свідчить про ступінь відповідальності студента за свою професійно-методичну підготовку:

- кожен працює на своє майбутнє;
- кожен має право слова, проте не слід заважати говорити іншому;
- "відмінна" оцінка за відповідь означає, що вона повинна бути чимось відмінною від матеріалів лекції, містити власний творчий доробок студента[2, 3].

Нового, більш демократичного звучання можна надати студентським запитанням. Для цього слід пустити по колу листок паперу (чи декілька листків – по кількості присутніх), запропонувавши кожному студенту записати на ньому одне запитання з теми заняття, відповідь на яке цікавить його найбільше чи викликає найбільші труднощі. Після цього проводиться невеликого узагальнення всього списку з метою уникнення повторів запитання. Потім робота може розвиватися у декількох напрямках: а) складаються «у капелюх»: по черзі дістають питання та дають відповідь одразу; б) студенти довільно обирають по одному запитанню і протягом короткого часу готують на нього відповідь, з якою знайомлять усю групу.

Використання інтерактивного навчання не самоціль. Це лише засіб для досягнення тієї атмосфери на занятті, яка найкраще сприяє співробітництву, порозумінню і доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати особистісно-орієнтоване навчання. Якщо застосування вами інтерактивна модель у конкретній групі веде до протилежних результатів, треба переглянути вашу стратегію й обережно підходити до її використання. Можливо, варто обговорити цю ситуацію із студентами [3, 126].

Готуючись до заняття ми структуруємо матеріал, викладаємо його в логічній послідовності на заняттях і передаємо студентам. Чи візьмуть вони його? Чи залишиться він в їх пам'яті чи тільки в зошитах? Це залежить лише від діяльності викладача. Якщо процес буде активним, то і знання будуть особистими, стануть частиною студента.

Література

1. Гражданское образование: содержание и активные методы обучения / Подред. С. Шехтера и Н. Воскресенской. – Второе издание. – М.: ЗАО «Учительская газета». – 1998. – 190с.

2. Освіта для демократії в Україні. Інформаційний бюлетень. – К., 2010. – Випуск 2. – 8 с.
3. Walter C. Parker. Educating the Democratic Mind. – State University of New York, 1996. – 381p. Лупенко-Ковтун С.М. Интерактивные технологии как средство демократизации учебного процесса в вузе.

Анотація. Приходько І.А. Интерактивні технології, як засіб оптимізації навчального процесу. *Застосування інтерактивних технологій є необхідною умовою оптимізації навчального процесу на всіх етапах проведення заняття. Існує доцільність застосування спеціальних прийомів, які стимулюють творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення і базуються на принципі багатосторонньої взаємодії.*

Ключові слова: інтерактивні технології, форми навчального спілкування, лекція, семінар.

Аннотация. Приходько И.А. Интерактивные технологии, как способ оптимизации учебного процесса. *Использование интерактивных технологий есть необходимым условием оптимизации учебного процесса на всех этапах проведения занятия. Существует целесообразность использования специальных приёмов, которые стимулируют творчество, инициативу, самостоятельное и критическое мышление и базируется на принципе многостороннего взаимодействия.*

Ключевые слова: интерактивные технологии, формы учебного общения, лекция, семинар.

Summary. Prikhodko I.A. Interactive technologies as a way of optimizing the teaching and learning process. *The use of interactive technology is a prerequisite for optimizing scientific process at all stages of training. There is the appropriateness of the use of special methods that stimulate creativity, initiative, independent and critical thinking, and is based on the principle of multilateral cooperation.*

Key words: interactive technology, school of communication forms, lecture, seminar.

І. І. Проценко

кандидат педагогічних наук, доцент

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

procenkoira83@mail.ru

ОСНОВИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Більшість дослідників розглядають моніторинг як спосіб організації інформаційного середовища вузу. Моніторинг як спосіб дослідження якості вищої освіти в даний час розвивається за наступними напрямками: відстеження показників якості, вироблених в ході науково-дослідницької діяльності та спрямованих на вирішення конкретної освітньої проблеми або завдання; відстеження показників якості, що дають можливість визначити статус того чи іншого освітнього закладу (Ю. Васильєв, В. Глухів, М. Федоров); аналіз показників якості при проведенні державного ліцензування та акредитації вузів (В. Шадриков, Е. Геворкян, С. Калабин, А. Киринок, В. Наводнов, Г. Мотова); підвищення методологічного, теоретичного і технологічного рівнів статистичного моніторингу як засобу вдосконалення управління освітніми системами різного рівня. Результати проведеного дослідницькою групою аналізу свідчать, що моніторинг якості педагогічної освіти (МЯПО) в основному розглядається як спосіб отримання інформації для її подальшого використання з метою вдосконалення освітньої діяльності.

У відповідності до змісту державної освітньої політики стосовно цілей і завдань педагогічної освіти, загальну мету МЯПО можна визначити як систематичний збір та аналіз інформації, що дозволяє визначити, наскільки система педагогічної освіти справляється із завданням забезпечення країни і конкретного регіону необхідними кадрами.

Можна стверджувати, що одним із найважливіших завдань моніторингу є попередження про небезпеку ефективного функціонування успішної підготовки магістрів. Причому, це не просто констатація факту появи змін, які становлять небезпеку, а саме попередження про неї до того, як ситуація може стати незворотною. Тим самим, створюється можливість запобігти або мінімізувати можливий деструктивний розвиток подій. Однак, моніторинг – це, насамперед, система безперервного спостереження за соціально-економічним процесом, оцінка його відповідності заданим параметрам і цілям. Моніторинг здійснюється на основі комплексу засобів оперативного спостереження та аналізу процесу або змін у стані певного об'єкта. Для досягнення стратегічних цілей розвитку освіти потрібна розробка відповідної програми, що об'єднує необхідні заходи, ресурси і виконавців, а також моніторинг їх певної діяльності, що дозволяє постійно спостерігати за ходом реалізації програми. Одночасно моніторинг є інструментом прогнозування як складової частини стратегії розвитку освіти в країні, регіоні, освітньому закладі.

Моніторинг необхідно розглядати в наступних основних аспектах: в теоретико-методологічному і організаційно-технологічному. У теоретико-методологічному аспекті специфічність моніторингу визначається не стільки декларативним трактуванням явищ, скільки великим колом спеціальних завдань,